

Teema 3. Nousemme koko ajan

FAKTAT M6. Tunneliluolat

Tunneliluolia on vain Skandinaviassa, josta niitä on löytynyt kuutisenkymmentä, puolet niistä Korkean Rannikon alueelta.

Yleisimmin tunneliluolan synnyn selitykseksi hyväksytään teoria, jonka mukaan meren aallot ovat hujuttaneet kaasukuplia, kiinteitä hiukkasia, hiekkaa, soraa ja kiviä kallion halkeamassa, jossa ne ovat kuluttaneet sitä laajemmaksi. Luolan sipulimainen muoto aiheutuu siitä, että ajan myötä luolan hiomiseen ja laajentamiseen osallistuu yhä enemmän kiviainesta samalla, kun maankohoaminen nostaa luolaa ylemmäs.

Kaikki tunneliluolat seuraavat aivan veteen asti ulottuvia kalliohalkeamia paikoissa, jossa vesi on tai on ollut syvää. Useimmat tunneliluolat antavat nykyiselle tai aiemmalle avomerelle, jossa aallot ovat tasaisella voimalla lyöneet aivan kallioseinänsä saakka.

Vedensyvyys kasvaa luola-aukkojen edustalla nopeasti. 500 metrin päässä kalliosta vesi on 20-100 metriä syvää. Yhdenkään luolan edessä ei ole suojaa antavia saaria.

Örnsköldsvikin kunnassa sijaitseva Räckeborgskyrkan on Ruotsin suurin tunneliluola. Se on vaikuttava näky – 34 metriä pitkä; 3,4 metriä leveä ja 7,3 metriä korkea. Se on Ruotsin korkeimmalla sijaitseva tunneliluola, 180 metriä merenpinnan yläpuolella. Luola oli merenpinnan tasolla 7800 vuotta sitten. Sitä siis toisin sanoen ovat muokanneet Litorinameren aallot.

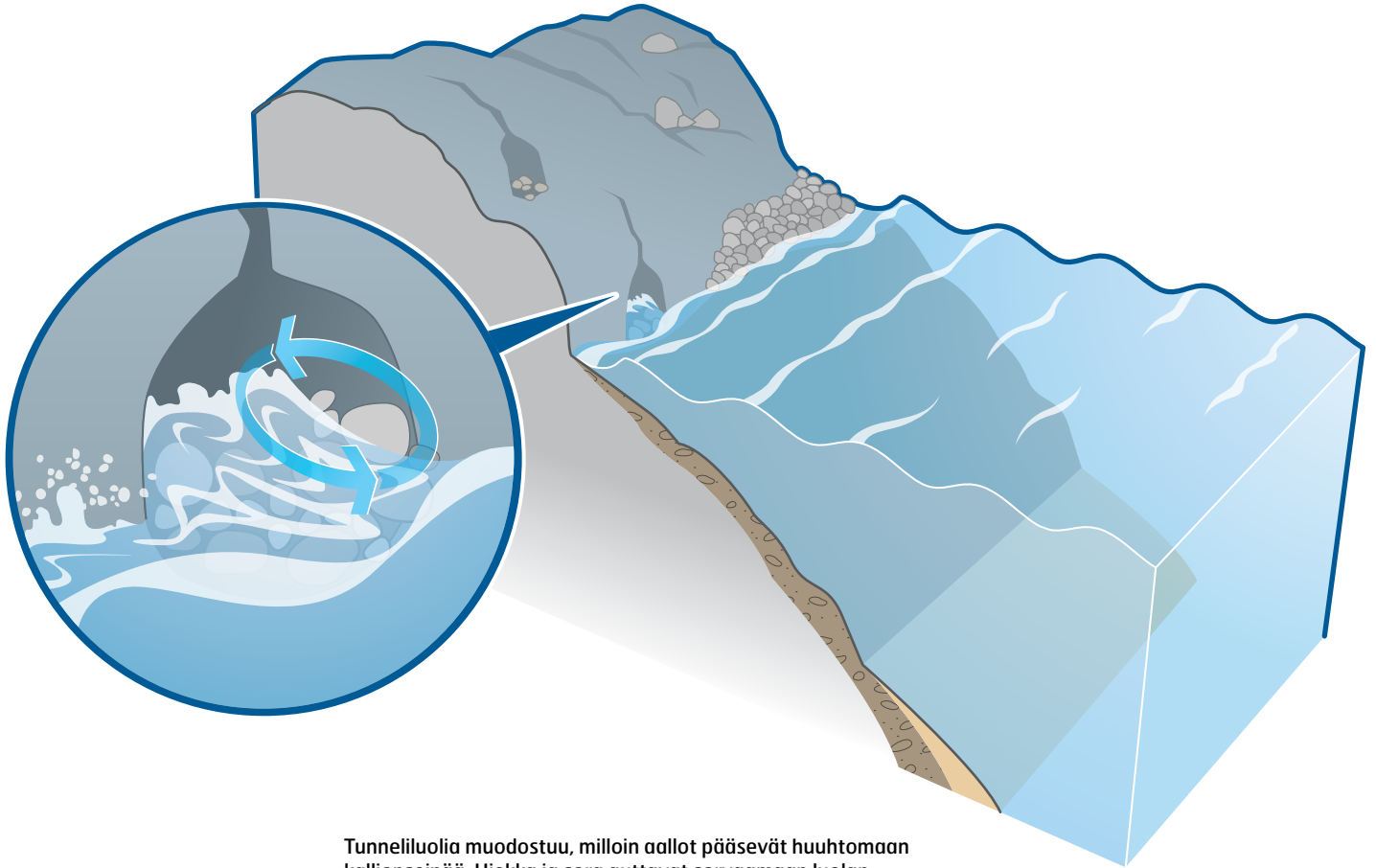
Yli 180 metrin tasolla ei enää ole tunneliluolia, ja selityksenä lienee, että maankohoamisvauhti oli heti jäätikön sullettua niin nopeaa, ettei luolia ehtinyt muodostua ennen kuin maa oli jo kohonnut aaltojen ulottumattomille.

Katso seuraavan sivun kuva >

Tunneliluola

Foto: Thomas Birkö.

Tunneliluolia muodostuu, milloin aallot pääsevät huuhtomaan kallionseinää. Hiekka ja sora auttavat sorvaamaan luolan.